

Mere moralisering end analyse i et biased kampskrift for DR

Temanummer: Cybersikkerhed

Denne artikel analyserer en bog om Danmarks Radio skrevet af Christian S. Nissen, tidligere generaldirektør for DR. Han argumenterer for, at danske politikere i deres styring af DR ikke har magtet at modvirke truslerne fra internationale medier som YouTube og Netflix, som ifølge ham vinder frem med unfair metoder. Dette mener han vil svække dansk

sammenhold og kultur. I artiklen her argumenteres for, at hans bog er et biased partsindlæg for det gamle DR, som ikke selv har formået at komme ind i en ny medieverden. Selvom Nissen præsenterer sig som tidligere forsker og henviser til forskning, er hans brug heraf overfladisk eller forkert.

I foråret 2020 udkom bogen "Politik mellem følelser og fornuft. Spillet om danske mediers fremtid" (Nissen, 2020).² Bogen analyserer det såkaldte medieforlig 2019, der i den offentlige opfattelse og i denne artikel mest angik og angår Danmarks Radio (DR). Deltagerne i medieforliget var de daværende regeringspartier Venstre, Liberal Alliance og Konservative samt regeringens støtteparti, Dansk Folkeparti. Socialdemokratiet og venstrefløjspartierne forlod forhandlingerne på et sent tidspunkt vist bl.a. i håb om et snarligt regeringsskifte, som også kom i form af Mette Frederiksen-regeringen, som lagde forliget på is (Altinget 10.9.20). Bogens forfatter er Christian S. Nissen (fremover Nissen), der har haft ledende stillinger i det offentlige og var generaldirektør i Danmarks Radio 1994-2004.

Nissen belyser medieforliget ved at fortælle om de forhold, der efter hans mening satte scenen for medieforhandlingerne, både i dansk debat og politik og mht. den teknologiske udvikling. Nissen argumenterer i denne beskrivelse for, at DR var udsat for negativ "framing" i pressen, og at de globale mediemastodonter, f.eks. Google, YouTube og Netflix, vinder frem via urimelige forretningsmetoder. Dernæst beskriver Nissen selve forhandlingerne ud fra interviews med deltagerne. Resultatet af forhandlingerne ser Nissen som utilfredsstillende. DR taber og derved svækkes dansk sammenhængskraft. »Politikerne magtede ikke at løfte deres mediepolitiske ansvar«, sammenfatter Nissen sit budskab i Jyllands-Posten 2.2.20.

I denne artikel vil jeg kritisk undersøge Nissens analyse af de nævnte forudgående forhold, der satte scenen for forhandlingerne, herunder argumentationen om DRs betydning for dansk sammenhængskraft. Jeg ser også kritisk på hans teoretiske analyse af forhandlingerne, herunder ordene i bogens titel "Følelser og fornuft", som han begrundet hos sociologen/politologen Max Weber.

BØJE LARSEN¹
professor emeritus,
ph.d, Copenhagen
Business School,
bl.om@cbs.dk

Min kritiske analyse skal ses i forhold til, at Nissen præsenterer sig og bogen som seriøs analyse og nærmest videnskab (henvisning til egen uddannelse, tidligere lektor, videnskabelige referencer, f.eks. s. 10). Ikke “blot” som en debatbog eller som et “vredt læserbrev” eller “Twitterbesked”, som præsidenter og andre skriver. Men selv en debatbog og et læserbrev kan analyseres for kvaliteten af sine argumenter.

Anmeldelserne af Nissens bog

Nissens bog blev ved sin udgivelse omtalt i pressen på fremtrædende plads og af kvalificerede anmeldere. Anmeldelserne giver inspiration til nogle af de punkter, jeg tager op i denne artikel. Derfor giver jeg dem omtale.

Generelt er anmeldelserne positive, men få er uden kritiske kommentarer. En enkelt er nærmest fuldstændig negativ:

Altinget.dk bringer (4.2.20) en anmeldelse af bogen af *Lisbeth Knudsen*, der har haft en mediekarriere omfattende både A-pressen, Berlingske Media, DR (som nyhedsdirektør) og Mandag Morgen/Altinget.dk. Hun læser bogen således, at medieforliget var uden nytænkning. Forklaringen på forliget er “[f]lere års vrede og gammelt nag hos primært Venstre og Dansk Folkeparti” og en kampagne fra Danske Medier. Knudsen nævner “følelser og fornuft” fra titlen og forstår Nissen derhen, at public service kun kan opretholdes gennem værdibaserede holdninger og idepolitik.

Journalist *Kurt Strand*, der også har en baggrund i DR, skriver i sin anmeldelse i Information (3.2.20), at bogen bør være “pligtlæsning” for medieinteresserede. Nissen leverer “en overbevisende sammenhæng og analyse, skrevet med et kvart århundredes uundgåelig, mediepolitisk indsigt”. Strand ser specielt Venstres finansminister Claus Hjorth Frederiksenes fjendtlighed for årsagen til beskæringen af DR. Strand tolker, i modsætning til Knudsen, Nissens bog således, at den viser, at “politikere lader følelser og det letfattede overtrumfe fornuft.”

I Kristeligt Dagblads anmeldelse (7.2.20) er politologi-professor emeritus *Tim Knudsen* også positiv: “Den tidligere generaldirektørs kombination af medieindsigt og godt politologisk håndværk overbeviser [...] om, at dansk mediepolitik er beskæmmende provinsiel, kortsynet og savner forståelse for, at medieområdet er afgørende for dansk kultur, sammenhængskraft og demokrati.”

I Berlingske Tidende (19.2.20) kalder en anden politologi-professor, *Peter Nedergaard*, bogen “god og vigtig”. Også han understreger det nationale. DR kan være et af de “mest solide forsvarsværker for dansk kultur”. Ud fra Nissens opfattelse, at DR-nedskæringerne i medieforliget er et resultat af et følelsesmæssigt hævn tog fra bl.a. Claus Hjorth Frederiksen og Dansk Folkeparti, kommer bogen dog til at virke som “ét langt forsvar for DR.” Nedergaard mener endelig, at følelses-fornuft-argumentationen bedre havde været udeladt. Den kaster for lidt af sig.

I Politiken anmeldes bogen af chefredaktør *Christian Jensen* (3.2.20) noget mere kritisk. Nissen roses for sin minutiøse gennemgang, inklusive interviews med politikere. Jensen ser, som Nissen, medieforliget som en falliterklæring, der fokuserede på Radio24syv snarere end det globale medieopbrud. I en “værdibaseret sognerådspolitik faldt især de borgerlige partier igennem som udsynsløse og hårlækkende småstatspolitikere”. “[Forløbet viser] mediepolitikere, der – som titlen svagt antyder – er styret af værdipolitiske følelser, frem for det, forfatteren anser og patenterer som rationel fornuft.” Bogen er “et slet skjult forsvarsskrift” for DR, hvad Jensen dog finder ok, men “det havde været mere klædeligt at tone rent flag”. Når bogen således “er yderst interessant læsning, skyldes det, at den giver et sjældent indblik i den særlige offerpsykologi, der tilsyneladende har sat sig i toppen af DR-organisationen. [...Nissen] sympatiserer blindt med DR-toppens offerfortælling.”

Jyllands-Postens anmelder er *Mikael Jalving* (9.2.20), som jeg ser beskrevet som borgerlig historiker og debattør med en ph.d. Jalving har enkelte positive bemærkninger: “[Nissen] formår at gennemgå handlingsforløbet kronologisk og redeligt” og har “udmærkede og troværdige indsigter”. Jalving læser bogen således, at forklaringen på den økonomiske beskæring af DR var den politiske utilfredshed med DR, som han ikke dog ikke ser noget usagligt i. Jalvings konklusion er: “[Bogen] kunne have været et nydeligt universitetsspeciale, men som bog skrevet af en voksen og erfaren mand udviser [den] en overraskende mangel på sproglig, kompositorisk og intellektuel modenhed. Særligt hans betragtninger om politik mellem følelser og fornuft virker underligt påhæftede og juvenile, manden er trods alt over 70.”

Med anmeldelsernes kommentarer som inspiration vil jeg i det følgende undersøge to spørgsmål:

1. Er bogen biased, og hvis ja – hvordan?
2. Er bogen godt politologisk håndværk eller et “nydeligt”, men ikke tilfredsstillende universitetsspeciale? Her ser jeg især på Nissens brug af teori og principielle tolkninger af medieforhandlingerne.

Er bogen biased, og hvis ja – hvordan?

Det engelske ord “biased” har sneget sig ind i det danske sprog. Den Danske Ordbog (internettet 24.4.20) definerer det således: “Forvrængning af undersøgelsesresultater, målelige størrelser el.lign., som især skyldes forudindtagetthed eller metodiske fejl.” Jeg bruger det i denne betydning, men dog også i betydningen “forvrænget fremstilling af samfundsmæssige og mediemæssige forhold, der skyldes forudindtagetthed eller metodiske fejl”, også uden at der er tale om talmæssige størrelser.

Bias i beskrivelse af rammebetingelserne for medieforhandlingerne

Nissen beskriver i bogen som nævnt den forhistorie, som satte dagsordenen for de konkrete forhandlinger. Det sker i kapitel 2 til og med 6. I det følgende

beskriver jeg seks eksempler på bias i disse. Afsnitoverskrifterne afspejler Nissens teser.

- DRs møgsager er ødelæggende. Manglende presseberedskab
- Negative ord i pressen framer DR negativt
- Lobbyaktivitet mod DR
- De udenlandske mediegiganter bruger unfair forretningsmetoder
- Kuratering – snæver eller bred. DR gør det rigtige
- DR bidrager til dansk sammenhold

DRs møgsager er ødelæggende. Manglende presseberedskab

I kapitel 2 beskriver Nissen en række “møgsager” for DR i årene, fra han forlod DR (2004). Disse sager gav iflg. Nissen i disse år DR et dårligt ry i pressen. Møgsagerne omfattede kritik af DRs hævdede høje direktørlønninger og fratrædelsesordninger, nyhedsdirektørens mange arbejdsgiverbetalte rejser mellem bolig og arbejde, “sagen” om DRs USA-korrespondents hustrus hest, der på husets regning blev flytransporteret til USA, og “sagen” om en mediedirektørs overgang til at være mangfoldighedskonsulent, men med uændret løn. Til disse overvejende økonomiske møgsager kan også føjes “sagen” om den fhv. dramachef, der på forsiden af Politiken udtalte, at en DR-serie om 1864-krigen var tilsigtet at være et “slag mod DF” (s. 33, 134) samt nedlæggelsen af Underholdningsorkesteret i 2014 (s. 42ff). (Når jeg her og i det følgende giver sidetal i en parentes eller i teksten uden nærmere angivelse, er det altid til Nissens bog.)

Nissen lægger ikke fingrene imellem i beskrivelsen af møgsagerne og skriver, at DR var blevet noget “tonedøv” over for kritik. DR havde også kun et svagt presseberedskab (s. 39).

Han giver forklaringer, som er fair nok i sammenhængen, men som ved nærmere eftertanke peger på, at tonedøvhed kan smitte. Han beskriver f.eks., hvordan Rigsrevisionen, statsrevisorerne og to konsulentfirmaer ikke havde indvendinger i forskellige af sagerne. Men ulovligheden var ikke kritikernes hovedpointe (selvom de sikkert ville have nydt den), men vel en form for “moralsk” forargelse eller blot en forestillet sådan. Hvis private virksomheder, f.eks. banker kritiseres for at udbetale store bonusser i krisetider, så vil fornuftige PR-folk nok forklare dem, at det er en tynd undskyldning at pege på, at det er lovligt. De pågældende havde et valg inden for rammerne af det lovlige, og det er det valg, der kritiseres. Og uanset at man som offentlig virksomhed kan klage over manglende armlængde og for meget detailstyring i resultatkontrakter, så har også de, inkl. DR i de nævnte sager, et råderum, og det er adfærden inden for det, der kritiseres (om end måske med håb om, at det råderum lovgivningsmæssigt indskrænkes).

Argumentationen om det manglende presseberedskab ligner den, man ser på valgaftener, når tabende partier ikke kritiserer egen politik og fremfærd, men siger “at vi skal lære at kommunikere den bedre til vælgerne”. Kritisér aldrig

dig selv, accepter ingen indrømmelse, hyr kommunikationsfolk, synes parolen at være.

Denne parole kan man måske også ane, når Nissen får givet den i øvrigt respekterede fhv. departementschef, Michael Christiansen, der nu var bestyrelsesformand i DR, medansvaret for den dårlige pressehåndtering. Nissen nævner flere fejltrin. Bl.a. gik det “[h]elt galt” (s. 40), da Christiansen åbnede for besparelser hos DR.

Måske mener Nissen, at en forhandler generelt aldrig må gøre det. Eller måske med sin baggrund, at offentlige ledere/bestyrelsesformænd i hvert fald ikke må gøre det.

Negative ord i pressen framer DR negativt

Nissen nævner (s. 51) en bog, der beskriver “framing” som at sætte et budskab ind “i en særlig (begrebs)ramme, f.eks. ved at bruge særlige ord og vendinger, så modtagerens opfattelse påvirkes i en bestemt retning – uden at hun/han selv er opmærksom på det.” Det kan ifølge bogen, Nissen henviser til, bruges som et manipulatorisk redskab.

Mht. debatten om DR forud for medieforhandlingerne hævder Nissen (s. 52), at ordene “tvangslicens”, “statsmedier” og “mediemastodonten” er sådanne negative framing ord, der blev anvendt af mange aktører omkring DR. Han argumenterer rimeligt for, at dette er negativt ladede ord, også selvom de har et beskrivende indhold. Han kortlægger ikke det faktiske omfang af denne framing i medierne.

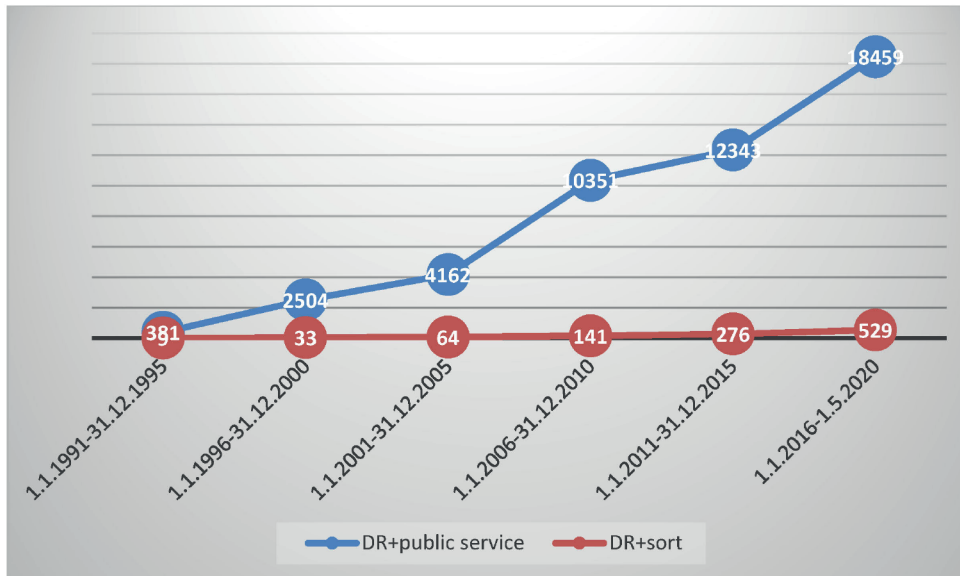
Han overvejer heller ikke, om DR er omgivet af og/eller selv aktivt bruger “positive” ord til framing. To grupper af udtryk ville det være nærliggende at undersøge. Først “Danmarks Radio”. “Danmark” men også ord som “dansk”, “folke-”, “national”. “Nationalmuseet” har vel, ud over ordenes deskriptive indhold, for mange en positiv klang. Private enheder er heller ikke kede af disse ord. “Danske Bank”, “Den Store Danske Encyklopædi”, også markedsført som “det danske nationaleleksikon”, “Dansk Industri”, “Dansk Metal”.

Et andet plusord, der ofte knyttes til Danmarks Radio, er “public service”. Den Danske Ordbog beskriver det som en “virksomhed som en (ikkekommerciel) radio- eller tv-kanal yder i offentlighedens interesse, især i form af et alsidigt og afbalanceret programudbud” (internettet 13.5.20). Det positive i udtrykket ses nok lettest ved at spørge sig selv: Hvem vil ikke gerne betegnes om én, der arbejder i offentlighedens interesse? Som lønmodtager, som selvstændig?

Jeg har i mediedatabasen Infomedia.dk, der omfatter alle danske nyhedsmedier inklusive netmedier, undersøgt forekomsten af de tre sorte, dvs. negative ord, som Nissen nævner (i formen “tvangslicens”, “statsmedie” og “mediemastodont”, der også fanger ordene i flertal og i ordforbindelser) sammen med udtrykket “Danmarks Radio” eller “DR”. Samt artikler “public service” sam-

men med “DR” eller “Danmarks Radio. Dataene er opgjort i fem-årsperioder, fra 1991 til 1.5.20 (opgørelsestidspunktet). Resultaterne ses i figur 1.

Figur 1: Positiv og Negativ Framing af DR

Tallene angiver antallet af artikler med det søgte indhold. Den øverste kurve viser antallet af artikler med “DR” eller “Danmarks Radio” og “public service” over årene. Den beskedne kurve forneden viser antallet af artikler om DR mm. samt et af de sorte, dvs. negative ord. Den forveksles let med X-aksen. For den seneste periode er antallet af artikler med DR og »public service« 35 gange så høj som dem med de sorte ord. Når kurven for begge typer af artikler er stigende over årene, synes det i en separat analyse, der ikke er vist her, ikke i væsentlig grad at være den relative andel af artikler med disse ord, der stiger, men at Infomedia.dk omfatter flere og flere medier over årene. Mange af artiklerne med “public service” nævner kun begrebet deskriptivt. Nogle få bruger det som et ideal i forbindelse med kritik af DR – f.eks. at “tant og fjas”-materiale om udkæring af mango-frugter og bagedyst ikke hører under public service.

➤➤ **Antallet af artikler i pressen med DR og “public service” er 35 gange så højt som artikler med negative ord**

Disse tal kan ikke bekræfte Nissens påstand om dominansen af de negative ord i pressen.

Lobbyaktivitet mod DR

Anvendelsen af det pæne ord “presseberedskab” i forhold til DRs beskyttelse af sig selv står i kontrast til Nissens beskrivelse af andres indsats for at tjene deres interesser. Når producenter af nyheder og underholdning uden for DR gør det, omtaler Nissen det normalt som “lobbyaktivitet”, og han har i især

et godt øje til interesseorganisationen Danske Medier, der omfatter private medier (s. 57).

Nissen indleder sin beskrivelse af Danske Medier med at citere, hvad man kunne kalde en DR-offer-udtalelse fra tidligere DR nyhedsdirektør Ulrik Haagerup (Altinget.dk 16.5.17): “[D]en kollektive, kommercielle mediestrategi forklædt som journalistik, som handler om at gøde jorden for politikerne, der helst skal påvirkes til at tro, at det vil løse dagbladernes uomtvistelige problemer, hvis heller ikke DR i fremtiden vil være i stand til at levere et ordentligt indhold til hele befolkningen og binde Danmark sammen.” (s. 56). Dagen efter citeres nyhedsdirektøren for, at der er tale om en “meget koordineret [...] lobbykampagne” (s. 57).

Den Danske Ordbog (internettet, 13.5.20) definerer lobbyisme som “påvirkning af fx embedsmænd eller politikere til at tage bestemte hensyn i forbindelse med udarbejdelse og vedtagelse af love, planer osv. især en organiseret påvirkning iværksat af en bestemt interessegruppe eller -organisation.” Som et eksempel på sprogbrugen nævnes: “Lobbyismen i amerikansk politik har skabt et system, der minder om en karikatur af europæisk demokrati.” I hvert fald eksemplet antyder noget af den negative framing, ordet kan skabe. I Nissens bog er denne tone – karikatur af demokrati – ikke fjern, når lobbybegrebet bruges.

Nissen tager således tråden op fra Haagerups nævnte udtalelse ved at beskrive den fjende, han åbenbart mener DR står overfor, nemlig en af formændene for Danske Medier. Han er “kendt som hardliner.” “Han fulgte i sporet af sin mentor, den hårdtslående Jørgen Ejbøl (med tilnavnet Pansergeneralen efter Ejbøls store forbillede, den amerikanske general George Patton)” (s. 57).

Senere dannes en udvidet gruppe omkring Danske Medier med andre private aktører på medieområdet. Nissen fortæller, at gruppen omtalte sig selv som Pippigruppen med henvisning til Pippi Langstrømpes udsagn om, at man som stor og stærk (vel møntet på DR) skal være særlig flink ved de små.

Denne framing (lobby, Patton, Pippi) af modstandere gør Nissens tekst sjovere at læse end hans omtale af DRs situation (svagt presseberedskab, pengeforbrug er inden for det lovlige). Men forskellen viser en vis bias.

Fremstillingen af Pippi-gruppens aktiviteter er stort set uden kildeangivelse, også når man forstår, at der er tale om oplysninger fra gruppens interne møder.

De udenlandske mediegiganter bruger unfair metoder

I kapitel 3 beskriver Nissen opbruddet i det danske mediemarked. Her er interessante oplysninger, men også en stærk framing i DRs favør. Den er især synlig, når Nissen omtaler Facebook, Google, Netflix og Apple. De udøver “dominans”, betaler ikke skat i Danmark, er del af overvågningskapitalismen og lænser det danske mediemarked for penge. Sidstnævnte argumentation kunne frihandelsmodstandere også anføre på andre områder. Hvorfor franske

oste og vine? Vi har danske oste. Hvorfor tyske biler, vi har danske cykler? Hvorfor tager vi ikke masseproduktion tilbage fra Kina og Bangladesh? Kritikpunkterne mod de udenlandske udbydere er valide, men ikke alt.

Kritikpunkterne mod de udenlandske udbydere af TV er valide, men ikke alt

Nissens framing omfatter nemlig ikke en forklaring på, hvorfor forbrugerne mon ofte ser fjernsyn hos især Netflix og Google (YouTube). Skulle der være noget for DR at lære heraf? Måske endda noget, de kunne gøre uden en besked fra politikerne?

Her kunne man f.eks. mht. Netflix og YouTube nævne, at alt deres materiale er tilgængeligt, når man vil, nat og dag (on demand), og hvor i verden man er. For DR er det kun en megen beskeden del, der er tilgængeligt. Mht. den tilgængelige del må man vente til DR enten sender det på deres tider (flow) og/eller gør det tilgængeligt fra deres arkiver. Man betaler for Netflix, men kan opsig det, hvad man ikke kan med DR, også selvom man ikke kan modtage deres tilbud. YouTube er grundlæggende gratis, selvom det i stigende grad kræver betaling for hele film.

DR har (optalt 14.5.20 på dr.dk/drtv/a-aa) ca. 1.700 on demand-tilbud. Skønsmæssigt 1/3 kan ikke ses i udlandet. Nexflix har mindst 3.000-4.000 titler, sandsynligvis mange flere, i form af film, serier og tv-shows (se f.eks. usikre kilder som flexable.com og flixfilm.dk). YouTube har sandsynligvis flere millioner (jeg har heller ikke her et pålideligt tal, langt større tal nævnes på internettet, f.eks. <https://www.quora.com/How-many-videos-are-on-YouTube?>)

YouTube har været og er for mange stadig associeret med søde kattevideoer. Og der er meget stof, hvis gennemsnitlige kvalitet er langt under DRs gennemsnitlige kvalitet. Men ser man på programfladen som helhed, er kattevideo-opfattelsen ikke dækkende. Der er en stor gruppe programmer om, hvordan man gør ting, man ikke har prøvet før, f.eks. reparation mm. af hus, bil, pc, mobiltelefon, hvordan man laver mad, passer dyr, sundhedsrådgivning, både fra det autoriserede lægevæsen og andre, madlavning, lære sprog. Disse how-to-programmer er ifølge <https://www.brandwatch.com/blog/youtube-stats/> det vigtigste motiv i USA for at bruge YouTube.

Mht. sundhedsrådgivning ser jeg artikler, som analyserer YouTubes tilbud fra det autoriserede lægevæsen. Det handler bl.a. om instruktionsvideoer fra operationer, som vel er lettere at forstå end ord om dem (Farag, Bolton and Lawrentschuk, 2020). Det er en review-artikel, der har set på 37 artikler om emnet. De skriver, at disse videoer ofte bruges i undervisning og ses af studerende. De nævner artikler, der ser positive virkninger, men de foreslår også en slags peer-review af dem. Dette er naturligvis ikke noget for Danmarks Radio.

Et andet større område på YouTube er musikvideoer og film. F.eks. pop, gammel som ny. Som et tilfældigt eksempel på det gamle – og danske – kan nævnes Raquel Rastenni: YouTube har over 100 videoer, mest sange, ingen hos DR. Kim Larsen: YouTube har over 200 indslag heraf mange af hans sange, 11 hos DR. Men også klassisk musik: Rued Langgaard: YouTube over 70, mange af hans symfonier. DR: 1. Serióse film: Bille August: Netflix: 4, DR og YouTube: 0. Ingmar Bergman: YouTube: >100, flere af hans film. DR og Netflix: 0. Tager man kunstnere fra fjernere lande, bliver forskellen mere kras.

Universiteter som Harvard og Yale tilbyder mange hundrede videoer fra deres undervisning på YouTube. Hvor er DR?

Er man interesseret i historisk stof, er DR sjældent vinder. Tunge temaer som f.eks. Buchenwald og Gulag giver 0 resultater på DR, men begge over 50 på YouTube. Og der er rigelige videoer om de fleste store hændelser i verdenshistorien. Universiteter som Harvard og Yale tilbyder mange hundrede videoer fra deres undervisning (hvor er DR mht. danske universiteter?). Politik og religion er også godt dækket og med et meget bredere spektrum end hos DR. YouTube er efter kritik dog begyndt at slette indhold med useriøse sundhedsråd og ekstreme politiske og religiøse videoer, men de oplyser, at de ønsker at opretholde en åben platform (Frankfurter Allgemeine Zeitung, 16.5.20: 3).

Til sidst et træk, der sætter YouTube i en særlig god konkurrencesituation i forhold til institutioner som DR: DR må producere og købe det materiale, de sender. YouTube får det meste foræret af brugerne.

Når seertallet hos DR falder, og især unge falder fra (DR, 2018), kan der altså være tale om, at DR har konkurrenter, som har flere og bedre tilbud. Ikke blot at disse udenlandske udbydere er mastodonter, der arbejder med unfair metoder, som er den dominerende vinkel for Nissen.

Kuratering – snæver eller bred? DR gør det rigtige

Med udtrykket “kuratering” henviser Nissen til en interessant problemstilling i den nye medie-verden med de beskrevne mange tilbud. Nemlig hvordan dette udvalg præsenteres for brugeren. I en figur s. 129 sætter han sit synspunkt på spidsen og hævder, at de nye medier anvender en snæver kuratering, illustreret i figuren med en snæver lyskegle på mulighederne, mens en bred kuratering giver flere og bredere tilbud. Læseren kender sikkert disse henvisninger i form af udtryk som “her er noget, der sikkert vil interessere dig, baseret på hvad du tidligere har købt/set.” Nissen mener, uden nærmere argumentation eller kilde, at DRs flow-tilbud anvender en bred kuratering, fordi en levende redaktør sammensætter programfladen, dvs. hvad kommer efter hvad. Dette afhænger dog naturligvis af, om den pågældende levende “kurator” (redaktør) har en smal eller bred horisont og viden, om det er den samme person fra dag til dag, og hvis han/hun skifter, om han/hun så kommer fra den samme, forenklet sagt for argumentationen, énsidige pool eller åndsret-

ning, f.eks. som nogle DR-kritikere nærmest mener (f.eks. "røde lejesvende" eller københavnere).

Der er næppe tvivl om, at f.eks. YouTube repræsenterer større alsidighed og variationsrigdom, også i en grad, så de som nævnt har fået kritik herfor. Ser man på DRs søgemaskine for det stof, de tilbyder on-demand, er resultatet også nedslående. Søger man Carl Nielsen, får man to på DR. Ingen supplerende forslag. Netflix: 0. YouTube giver over 100 og flere symfonier i fuld længde, nogle sikkert fra DR, som de ikke vil vise frem. Der gives forslag til andre komponister, fra Wagner til Vivaldi og flere. Samt kommentarer fra brugere, der f.eks. fortæller om deres følelser ved at høre musikken eller erindringer om, at de i deres ungdom mødte en af musikerne. Laver man en stavfejl i Carl Nielsens navn hos DR, f.eks. skriver Caro, får man intet. YouTube finder ham.

Hos YouTube er der et yderligere tilbud, der gør det muligt at finde rundt, uden at det sker efter kun ét princip. Forskellige YouTubere kan lægge deres lister af udsendelser, egne eller andres på sitet, og man kan abonnere på dem gratis. På den måde kan man følge forskellige "kuratorer" og deres forslag, ikke blot den autoriserede som hos DRs flow-TV eller ingen som på DR on demand. Endelig kan nævnes, at man til sin Android telefon kan få et antal apps, der hjælper med søgningen på YouTube.

En supplerende mekanisme i et nogenlunde liberalt samfund er, at venner og medier omtaler nye eller interessante tilbud hos Netflix etc. Endda DRs internet-avis er begyndt at gøre det i en form for anerkendelse af den situation, DR lever i, som ikke er nået frem til DRs serviceredegørelse, jf. nedenfor.

Alt i alt: Nissen framer DRs personbårne udvalgsmetoder som "kuratering", der klinger smukt af kunststillinger. Det tilsvarende negative ord, "algoritmer" bruges i den danske debat i dag om de onde internationale udbydere, der må ty til it-løsninger for at hjælpe med udvælgelsen. Det havde været godt, hvis Nissen havde fundet empiri om kvaliteten af disse udvalgsmetoder hos DR og andre. Ikke blot givet løse påstande. Det er en forskningsopgave, som andre med fordel kan tage op.

DR bidrager til nationalt sammenhold

Nissen og nogle af anmelderne af hans bog mener, at DR styrker det danske sammenhold, måske er det det eneste der gør det. F.eks. skriver Nissen (s. 297): "Mener man [...], at internationalisering af medieudbud og -forbrug risikerer at undergrave national identitet, kultur og sammenhæng, vil løsningen snarere være en videreudvikling af public service-medierne, som er et af de få midler til opretholdelse af et nationalt samfund i global verden." Tanken fyres hos ham og nogle af anmelderne ofte af i en kort sætning. Det virker som en automatargumentation. Der er ingen nærmere oplysninger eller kilder.

Nissen og andre nævner også i forbindelse med det nationalistiske argument (f.eks. s. 127), at DR er nødt til at sende populært stof, dvs. det "tant og fjas", som nogle borgerlige kritikere er skeptiske overfor, for at fastholde seerne for

det seriøse og vigtige stof. En skribent skærer dette synspunkt klart ud i pap sådan her: “Det er naivt at tro, at den generelle befolkning frivilligt vil opsøge samfundsoplysende programmer” (Jyllandsposten 28.4.18).

➤ Nissen og anmelderne argumenterer ikke for, hvorfor det netop er den danske nationalstat, der skal styrkes. Ikke f.eks. Skandinavien eller Europa

Nissen og anmelderne argumenterer ikke for, hvorfor det netop er den danske nationalstat, der skal styrkes. Ikke f.eks. Skandinavien eller Europa. Her stiller man sig på linje med DF, som ellers ofte fremstilles som fjenden.

Uden at være medieforsker ser jeg, at der i den videnskabelige litteratur er artikler, der benytter opbruddet i Østeuropa og andre steder til – i en form for naturligt eksperiment – at undersøge, hvad radio og TV kan betyde. Jeg har identificeret tre teser, men andre findes utvivlsomt, De tre er:

Påvirknings-tesen

TV (fra udlandet) *kan* påvirke borgernes synspunkter, herunder politiske synspunkter. Her findes især undersøgelser af f.eks. USA's indflydelse på Nazi-tyskland, senere Sovjetunionen og DDR (Nye, 2008). Med nogen forsigtighed kan det måske overføres til, hvilke påvirkningsmuligheder eller virkninger, DR har f.eks. politisk og mht. holdninger til sammenhold og den danske nationalstat. I hvert fald er der inspiration til hypoteser og metoder, hvis man seriøst ønsker at undersøge det.

Escapisme-tesen

Her er opfattelsen tværtimod, at vesttysk TV *styrkede* DDR. De to forfattere (Kern and Hainmueller, 2009) har produceret en overbevisende artikel, der bl.a. bruger interne DDR-undersøgelser, som beskriver, hvor i DDR, man kunne og ikke kunne modtage vesttysk TV. F.eks. kunne man ikke i Dresden, som i DDR jargon derfor kaldtes “de uvidendes dal”. Og samtidig har forfatterne tal for, hvor mange ansøgninger om udrejse, der var, og data fra dengang hemmelige holdningsmålinger hos (i det konkrete tilfælde) yngre DDR-seere. Der, hvor folk *ikke* kunne se vesttysk TV, var seerne mere pro-DDR.

Forfatterne tolker det på den måde, at seerne *ikke* primært valgte vest-TV pga. politiske udsendelser og nyheder, som i øvrigt også viste, at der var problemer og konflikter i Vesttyskland. Heller ikke for at beundre forbrugsgoderne, som det ellers har været peget på fra modstandere af genforeningen af Øst og Vest. Nej, de så underholdningsudsendelser, der kunne aflede dem fra en grå hverdag. Det er derfor også logisk, at DDR-fjernsynet i 70'erne og fremefter producerede og sendte meget underholdningsstof og -shows, ikke sjældent inspireret af tilsvarende i vesttysk fjernsyn, som man ønskede at overgå for at fastholde øst-seerne. Østtysk TV tilbød også klip fra gamle film fra nazi-tiden med stadig kendte og elskede kunstnere (nazi-styret forfulgte i øvrigt også denne underholdningsstrategi mht. filmproduktionen). Hertil kom i DDR de

daglige strengt politisk styrede og formmæssigt dødkedelige nyhedsudsendelser og lignende, som mange lukkede af for.

➤➤ **Netflix, HBO, YouTube etc. vokser måske frem, fordi nogle, når de kommer fra arbejde, ønsker underholdning, ikke politik eller "københavneri"**

Overført til DK: Netflix, HBO, YouTube etc. vokser måske frem, fordi nogle, når de kommer fra arbejde, ønsker underholdning, ikke politik eller »københavneri«. Ungdommen vælger så måske af tilsvarende grunde YouTube's musiktilbud. Særligt tændte med specialinteresser, uden for DR-universet, i politik, religion og sundhed, søger måske også YouTube.

Nostalgia-tesen

Jeg har ikke set dette udtryk anvendt, men fænomenet omtales, f.eks. (Lüthi, 2015: 84): »*Brutal historical reality had suddenly become sweet memory*«. DDR-underholdningsudsendelser har mange ældre østtyskere i dag et nostalgisk forhold til f.eks. godnat-udsendelsen for børn, "Unser Sandmännchen". Men også indkøbt materiale som f.eks. Olsenbanden med tysk tale. Når sådanne østtyskere opdager, at jeg er dansk, kan de også finde på at nævne "Die Olsenbande" og sige „Mächtig gewaltig“, som er den skæve tyske oversættelse af Bennys "skidegodt". Måske smitter denne nostalgi af på disse seeres syn på DDR og deres ungdom der.

Overført til DK kan det måske betyde, at uanset om seere forlader DR, så vender de måske tilbage til Matador, Borgen, Bagedysten, Bamse og Kylling ved fester og vemodige lejligheder. Men det er næppe denne nostalgivirkning, som DR-fortalerne tænker på. Eller er det?

Jeg overlader til læserne at søge videre i den omfattende medielitteratur. Min pointe er, at sagen ikke er så klar, som Nissen og anmelderne formoder. Også selvom DDR heldigvis ikke er/var Danmark.

Dette hovedafsnit mener at have dokumenteret varierende grad af bias og/eller manglende argumentation i Nissens beskrivelse af de mediemæssige vilkår for DR. Mht. disse afsnit må jeg erklære mig enig med de anmeldere af bogen, der mest ser bogen som et ret udokumenteret forsvarsskrift for DR.

Hvad kan være Nissens motiv til at være biased?

Hermed mener jeg, som i krimi-film, at vi som detektiver må spørge, hvilket motiv skulle Nissen (dog) have for at skrive biased om DR og andre mediespørgsmål.

Mit svar er her, at Nissens motiv til "forbrydelsen" kan være, at han i 2004 blev fyret som generaldirektør for DR. Fyringen skete under stor offentlighed opmærksomhed og med hårde anklager mod ham. Han nævner ikke sin firing

i sin bog om medieforliget, men nævner mange andre hænderværdige hændelser i sin karriere. Det er menneskeligt forståeligt, men styrker en mistanke.

➤ En leders fyring nogle få gange i karrieren er ikke tegn på, at han/hun er mindre dygtig

Nærværende forfatters vurdering er, at en leders fyring nogle få gange i karrieren ikke er et tegn på, at han/hun er mindre dygtig. Det er nogle gange et tegn på vovemod og vilje, som få frakender Nissen. Men det sætter også ofte spor og lyst til at komme igen, ja måske ligefrem hævnlyst hos offeret.

I det år (2004), hvor Nissen i oktober måned måtte forlade DR som fyret med øjeblikkeligt varsel, registrerer mediedatabasen Infomedia.dk godt 400 artikler med DR og hans navn. En stor del af artiklerne handler om ham som person, hans fyring og mediernes forklaringer og teorier herfor. De omfatter oplysninger/påstande/udsagn om en udsultning af DRs Århusafdeling, konflikter med medarbejderne i øvrigt, en formodet benhård ledelsesstil, umulig at samarbejde med og en 300 mio. kr. budgetoverskridelse på DR-byggeriet i Ørestaden. På det politiske plan beskrives en nedbrudt tillid mellem Nissen og DR-bestyrelsesformand Jørgen Kleener, V, som satte sin stilling ind på, at Nissen blev fyret. Alle medlemmer af bestyrelsen, på nær SFs medlem, støttede fyringen.

Rolf Bagger, forfatter, der dengang var medlem af bestyrelsen udpeget af kulturministeren (K), hælder i en kronik i Jyllands-Posten (5.4.2007) salt i såret og hævder, at Nissen "i dag [sikkert] priser sig lykkelig over, at han dengang insisterede på en bestemmelse om, at årsagen til fyringen ikke måtte omtales." Hans kronik har titlen "En rigtig beslutning at fyre Chr. S. Nissen."

Nissen, på sin side, citeres i forbindelsen med afskedigelsen (BT 11.11.04) for at have set "tydelige tegn på mere politisk indblanding i DRs arbejde... Jeg kan huske, hvor vrede en række politikere var over DR-dækningen af Irak-krigen." Nissen taler, som andre, om Claus Hjort Frederiksen, V, som den egentlige hovedmand bag sin fyring (se også Arbejderen.dk 6.10.04). Alt i alt konkluderer denne forfatter, at Nissen havde et (forståeligt) had til VLAK-regeringen, der også stod for medieforliget. Dette (med)forklarer hans angreb på politikere, der "ikke magtede".

➤ Nissen havde et forståeligt had til VLAK-regeringen, der stod for medieforliget

Godt politologisk håndværk eller nydelig/mådelig studenteropgave?

I den foregående diskussion af bias så jeg især på første del af Nissens bog (kapitel 2-6). I dette hovedafsnit vil jeg især se på Nissens kapitel 8, der angår selve forhandlingerne.

Kapitlet hører ifølge anmelderne til bogens bedste i den forstand, at den bias som præger første del – som beskrevet ovenfor – er mindre tydelig, ligesom Nissen bidrager med data om forhandlingerne ud fra de interviews, han har ført med ni deltagere over flere omgange (s. 23).

Side 202-3, dvs. ét opslag, er det, der i studenteropgaver hedder teoriafsnittet, som jeg vil se på i dette hovedafsnit. Senere, i kapitel 7 og senere i kapitel 10 beskriver han sit følelser-fornuft begrebspar og søger at forankre det hos Max Weber. Det tager jeg op i næste hovedafsnit.

Lindblom: Muddling Through

På s. 202-3 skriver Nissen om sin første teoretiske vinkel: “I praktisk politik drejer beslutningerne sig snarere om med små, korrigerende skridt at undgå et umiddelbart problem end at forfølge en bevidst kurs mod et højere eller mere fjernliggende mål som beskrevet af den amerikanske politolog Charles E. Lindberg [sic] i artiklen ’The Science of Muddling Through.’” Den lille skrivefejl i navnet – som er Lindblom – er en sjælden smutter i en ellers i denne henseende fejlfri bog fra det professionelle Gyldendal. Men at Nissen ikke har fanget dette i korrekturen, hvor hans opgave er at dække sådanne faglige ord ind, ikke skole-stavefejl i dansk, ser jeg som et lille udtryk for hans manglende fortrolighed med og kærlighed til det og den, han citerer. Det kommer også til udtryk i hans meget knappe beskrivelse, der kun omfatter det, som her er citeret.

Lindblom (1917-2018) var ung lektor i økonomi på Yale University, da han skrev den nævnte artikel (Lindblom, 1959). Han blev en af verdens mest kendte og citerede politologer. I artiklen sætter han to beslutningsforståelser op overfor hinanden: “The root method” og “the branch method”. “The root method” svarer til det, som Nissen og mange andre kalder den “rationelle model” eller “fornuft” (s. 197). Ordet “rationelle model” framer denne forståelse meget positivt i forhold til de komplekse problemstillinger (om medier i moderne samfund), som Nissen undersøger, men da denne model har været genstand for en næsten enslydende kritik i litteraturen, kalder jeg den her og fremover den “pseudo-rationelle model”.

Kritikken mod “the root method” (alias den pseudo-rationelle model) går på, at der i komplekse situationer normalt er mange mål. De er sjældent klare eller overensstemmende. Man kender heller ikke alle handlemuligheder/midler og deres potentielle konsekvenser. Overfor dette stiller Lindblom “the branch method”, hvor man sammenligner løsninger i nærheden af det kendte. Hvilke repræsenterer en forbedring? Derved og samtidig vælger man også mål. Et succeskriterie her er ikke den ideale løsning, men netop at man er enige, om det så er ud fra forskellige målforestillinger.

Nissens data viser os, at målene for medieforliget ikke lever op til det rationelle pseudoideal – det ville i øvrigt være en sensation

Nissens data viser os, at målene for medieforliget ikke lever op til det rationelle pseudoideal – det ville i øvrigt være en sensation: Det dominerende mål-plusord er “public service”. Nissen udreder, at det i sin engelske oprindelse betyder, at noget er statsbetalt og -udbudt (s. 117), men det giver jo ikke meget retning. Nogle i den danske debat mener, at DR skal være et smalt fyr-tårn med kvalitetsstof, mens andre igen mener, at uden “tant og fjas” vender brugerne deres “antennor” mod f.eks. Netflix og YouTube. Andre igen mener, at public service betyder mere stof fra Jylland. Eller måske skandinavisk eller europæisk stof. Der er simpelt uenighed om målene.

Lindbloms provokerende synspunkt er, at ikke alene er “the root method” ikke realistisk, men “the branch method” er *bedre*. Set i et større perspektiv, argumenterer Lindblom for, at de skyklapper, som de løbende sammenligninger i nærheden af det kendte medfører, kan afbødes, hvis det politiske system tillader forskellige aktører og interesser at præge beslutningsprocessen, dvs. hvis forskellige interesser har deres “watchdog” (Lindblom, 1959: 85). Det giver et andet perspektiv på “lobbyister” – de er samfundsmæssigt set nyttige parter – end det, Nissen har på Danske Medier. Lindblom udvikler senere dette perspektiv på demokratiet (Lindblom, 1965). Selvom han personligt også blev mere skeptisk med årene overfor lobbyisme fra det store erhvervs-liv i USA, så står hans skarpe principræsonnement stadig som et brugbart måleinstrument.

Man kunne videre argumentere, at politikere *foretrækker* “the branch method”. Nissen fortæller, at kulturminister Mette Bock, måske en af de sidste troende, eller med det ord, jeg bruger i næste afsnit “idepolitikere”, tilrettelagde en proces forud for de konkrete beslutninger, hvor forskellige emner og spørgsmål blev diskuteret. Det kalder nogle af Nissens interviewpersoner (overvejende mediepolitikere) for “studiekredsen” (s. 222 f). Tilsyneladende ville de garvede politikere hellere gå til stålet og diskutere løsninger, enighed og uenighed. En anden interessant serie af oplysninger fra Nissen går på, at politikerne fortæller, at når de læser ekspertredegørelser (f.eks. fra Kulturministeriet, 2016; Kulturstyrelsen, 2019) læser de dem “overfladisk”, i betydningen snupper det, de kan bruge i deres argumentation. De søger ikke overblik, men argumenter i en “branch method”-forhandling (s. 200-201).

Hvis man skulle bruge Lindbloms ræsonnement til vejledning i mediesituationen, der ikke blot kritiserer politikerne, så kunne man sige, at der måske på DRs område mangler nogle interesseorganisationer og lobbygrupper, der tager forsømte interesser op. Tidligere var der Erhards Jacobsens Aktive Seere og Lyttere, der måske burde genopstå med kontor i Jylland. Danske Medier kan med stolthed arbejde videre. Vi mangler måske også en lobby-gruppe,

der kæmper for et smallere og skarpere public service-ideal. Kunne det være en del af Arbejdernes Erhvervsråd eller Cepos.dk? Måske nogle der kæmper for uden for DK boende danskere, som betaler licens/skat, men som ikke har adgang til udsendelser.

Nissen bruger Lindblom overfladisk. Efter at have nævnt ham, nærmest rituelt, fortsætter han andre steder i bogen i den pseudo-rationelle forestillings- og drømmeverden. Og nogle af anmelderne af bogen læser det som hans hovedsynspunkt.

Allison: Standardrutiner mm. i Finansministeriet og DR

Et andet klassisk navn i politologien er Graham Allison (1940 –). Hans berømte artikel fra *The American Political Science Review* 1969 har titlen “Conceptual models and the Cuban missile Crisis” (1969). Her præsenterer han tre modeller til forståelse af den amerikanske regerings beslutninger under Cuba-krisen, hvor præsident Kennedy stoppede Sovjetunionens opstilling af raketter på Cuba ved en blokade af de sovjetiske skibe, der var på vej med raketter. Nissen anvender ikke Allisons modeller, men de ligger lige for.

Allisons tre modeller er: *Rational Policy*, *Organizational Process* og *Bureaucratic Politics*.

Rational Policy svarer til “den pseudo-rationelle model”, jeg har talt om. Også Allison kritiserer den ad de linjer, jeg har nævnt. Den kan heller ikke bruges til noget i den situation, Allison vil forklare.

Allisons anden model *Organizational Process* peger på det, som Allison kalder “Standard Operation Procedures” (SOP). I Cuba-caset: Flyvevåbnet er dygtigt og vant til at bombe, så de foreslår at bombe de opstillede raketter på Cuba. Flåden kan stoppe skibe, så det foreslår de. Hæren foreslår invasion. Allison citerer nogle sørgmuntre udtalelser herom. Flåden bliver spurgt af forsvarsminister McNamara, om de har check på det med at stoppe skibene, f.eks. om de havde russiske tolke ombord. Flåden svarer nærmest “fuck off” og svinger med deres manual. Kennedy kalder Udenrigsministeriet “en skål grød” (Allison, 1969: 702), som man må forstå, man ikke, i Kennedys optik, kan få et “klart svar” fra for andet end sædvanligt diplomatisk snak.

Nissen har data, der også peger på SOP-adfærd, men han samler dem ikke systematisk: Ser vi på aktørerne i en udvidet forstand: DR har sine standardmåder at reagere på: Mere af det samme mht. formidlingsmåde (flow-tv), afvisning af kritik (offerfortælling). DRs eller i alt fald forfatterens implicite tænkning kan man få et billede af ved at læse DRs “Service-redegørelse” for 2018 (den seneste) (DR), som også Nissen refererer til. Udsendelser, der kan ses/høres på et andet tidspunkt end det normale programsatte tidspunkt, kaldes “tidsforskudt”, dvs. referencen er flow-tv og dets fastdagsprogram. Man tilbyder seerne at “indhente” det, hvis man ikke har været der til den tid, som DR definerer som den rigtige tid at se udsendelserne på. “Liggetiderne” (der berettes som forøgede) er den tid, DR tillader deres udsendelser at være til-

gængelige, som kan ses som byggende på et principsyn om, at ikke alt i DRs store bestand af materialer kan eller bør være tilgængelige eller være genstand for "tilrådgivningsstilling" (s. 7). Et sådant ejerskabs-syn præger ikke udbydere som YouTube og Netflix.

SOP-tankegangen ligner udbredte tanker i organisationsteorien: At organisationer (virksomheder, offentlige og private, foreninger etc.) har en tendens til at stivne over tiden. At gentage sig selv, ikke vise den fornyelse, i produkter og struktur, der skal til på markeder, der ændrer sig. Bernt Bresemann har på dansk udgivet en bog, der beskriver nogle af disse tanker og erfaringer (Bresemann, 2014), såvel fra forskere som fra erfarne konsulenter.

Ofte skal der en ganske sjælden og stærk ledelsesindsats til for at bryde denne organisationsinerti. Helst kombineret med en chokerende udefrakommende hændelse. DR havde sådanne skelsættende oplevelser med Radio Mercur, der sprængte DRs sippede tilgang til ungdommens musik, som den kunne høres i Radio Luxemburg. Og TV2s oprettelse 1987 fik for en tid DR til at oppe sig mht. nyhedsformidlingen. Radio24syv viste i en kort periode, hvordan radio også kan laves.

En løsning, der følger af SOP-tænkningen, kunne være, at der nu igen må etableres en eller flere danske, konkurrerende udbydere af det, som DR nu leverer. Det kan være, at der ikke lige nu er et politisk flertal for det, men det er stadig en principiel mulighed.

Allisons tredje model er *Bureaucratic Politics*. Den har lighed med den forrige derved, at den også ser beslutningstageren som typisk bestående af flere enheder/personer. Men her ses de ikke blot som bærere af enheders standardløsninger (SOP) som i den forrige model, men som konkurrenter om indflydelse og om at få deres egne løsninger igennem. Både på tværs af apparaterne/ministerierne og indenfor disse. Man manøvrerer mod hinanden. Kun i journalistsladder og memoirer kommer oplysninger om denne magtkamp i korridorerne nogle gange frem, skriver Allison. Det kræver, at man dykker ned i forløbet. På side 155-159 har Nissen, ud fra sine interviews, en opstilling af de forskellige politikeres holdning til DR, fordelt efter disses placering til højre eller venstre i politik. Og pengene passer sådan ca. Til venstre vil man styrke DR. Til højre vil man tæmme dem. Men ifølge bureaukratisk kamp perspektivet er højre og venstre ikke det eneste perspektiv, måske slet ikke det væsentligste. Der er også gamle venner og fjender, potentielle partnere.

Allison beskriver også disse bureaukratiske aktører som omgivet af og nærmest stressede af de mange forskellige beslutninger, der skal træffes, og problemer der skal løses. Den enkelte beslutningssituation står sjældent alene og er for den enkelte aktør ikke blot afgrænset til det "store" problem, som skal løses (hos Allison: Sovjets raketter, i denne artikel: Et nyt medieforlig), men også morgendagens møde kl. 8.00, og det man ikke har nået. Der er også andre problemer, der kalder på opmærksomhed. Måske nærmest latterlige delproblemer af det store problem, men med en tidsfrist NU. Alle kæmper deres

små kampe for at komme frem og vise, at de kan. Om ikke andet så ved at stå i vejen for konkurrenten, som man hader af et godt eller mindre godt hjerte.

Nissen kunne have brugt Allison's bureaukrati-perspektiv til at fortælle mere systematisk om Claus Hjorth Frederiksen og hans frustration over DR, om en Jørgen Kleener i klemme. Om Brian Mikkelsen og hans lille strid med den dygtige Lisbeth Knudsen, der har, måske mere eller mindre elsket, været alle prominente steder i medie-Danmark. Og om Brian Mikkelsens og Bertels Haarders mere positive syn på DR. Han kunne have inddraget sig selv, for Nissen skriver ikke blot, hævder jeg, for at forsvare DR, men også for *sin* ære efter fyringen. Nu har han tiden og friheden til at gøre det. Det ville også have givet et bedre metode-perspektiv end den flade tilståelse, at han er "public service biased" (s. 13). Nissen kunne i denne beskrivelse have taget inspiration fra DRs roste serie Borgen, der dækker både den store politik og det personlige element.

James March – Garbage Can og Technology of Foolishness

På bogens "teoriopslag" s. 202-3 nævner Nissen en anden kendt forsker, som bl.a. har beskæftiget sig med beslutninger, James March (1928-2018). Nissen henviser til en til samling af hans artikler (March og Kreiner, 1995), der er oversat til dansk.

Også March har grundigt kritiseret den pseudo-rationelle model, ad de samme linjer, som jeg omtalte ovenfor. Hvad Nissen ikke nævner fra artikelsamlingen, er March's kendte, overvejende deskriptive beslutningsmodel, Garbage Can-modellen, som March blev inspireret til via sit arbejde (og frustration) som ung akademisk leder ved University of California ca. 1968-70 (March og Kreiner, 1995: 87-117).

Skraldespenden (Garbage Can'en) er en beslutningsanledning, noget der sætter beslutninger i gang. Det kan være et møde, et forhandlingsforløb etc. Modellen beskriver et nærmest tilfældigt og anarkisk forløb, hvor beslutninger er resultat af fire delvis uafhængige strømme til den pågældende skraldespand: Indkommende problemer, løsningsideer, deltagere og deres tid og energi. Disse strømme kobles så. Det første problem på dagsordenen, hvor der endnu er tid og energi, kobles måske med det problem, der har domineret i de sidste dage eller år. Og 2/3 af tiden går med det. Måske bliver "problemet" faldende annonceindtægter i de private medier på den måde koblet med DRs størrelse og ekspansion på det private område. Er der aktører til stede, der har tid og energi til at forfølge sagen, kan det føre til en "beslutning" eller snarere et "outcome", som March foretrækker at kalde det. Beslutningen om at flytte Radio24syvs redaktion til Aarhus var vist et sådant, nærmest tilfældigt outcome i sidste øjeblik af forhandlingerne. Sidst i møderne og forhandlingerne, hvor alle er kørt trætte, kan de mærkeligste beslutninger komme igennem. Nu vil man bare hjem.

Ifølge March er der normalt flere skraldespande aktive på én gang (andre forhandlinger etc.), som deltagere, problemer og løsninger kan flygte til, hvis de ikke er "tilfredse" i den første spand. De praktiske råd til beslutningstagere efter denne model er vedholdenhed og energi. Tag din sag op i alle sammenhænge og spande, uanset om de hedder noget andet. Hævd uden blusel, at din løsning også er relevant her.

Nissen kunne også have ladet sig inspirere af March artikel om *The Technology of Foolishness*, der bygger på den grundantagelse, at vore formodede mål og standardløsninger (SOP!) ofte er del af problemet (March og Kreiner, 1995: 71–85, her er Marchs begreb oversat til »fjolleriets teknik«). Vi undersøger dem ikke. Vi har brug for at lære nye mål at kende gennem eksperimenter eller tilfældige valg.

Skulle man drage nogle praktiske råd fra *Technology of Foolishness*, kunne det være et forslag om, at man skal give en klatskilling til hver højskole, så de kunne "lege radio eller tv". Måske skulle DR af egen drift, som YouTube, åbne for, at man modtog "hjemmelavede" videos fra brugere, måske kun fra danske skattebetalere, og efter en vis selektion, men ikke *for* tæt, for det skal ikke alt være "normalt" DR-stof og "kvalitet", der tilbydes gennem dette særlige mediatek. Det meste ville sikkert være vrøvl og amatørisme, men hvem ved, hvad seerne ville mene? En mulighed var også at åbne for skriftlige kommentarer fra brugerne til bestående mediatek-tilbud. Igen redigeret, måske af eksterne tillidspersoner, for at undgå de ofte meget hadske kommentarer dette kan medføre.

Socialkonstruktivistisk beslutningstagen

En sidste, endnu mere anarkistisk og nærmest dystopisk beslutningsforståelse, kunne man kalde "socialkonstruktivistisk beslutningstagen". Nissen anvender ikke begrebet, og det findes ikke i litteraturen. Men for mig synes det en oplagt (om end ekstrem) forståelse af forhandlingsforløbet, som Nissen beskriver i kapitel 8:

Målene er uklare, men til fri anvendelse og fortolkning. Positive mål er noget, man hæfter på beslutninger, man kan lide. Og hvis vi mere med Lindblom og March ser "problemer" som igangsættere af beslutningsprocesser, så er også disse socialt konstruerede. Hvad er egentlig et problem andet end, at det står i omtalt avisen eller hos DR som et sådant? Tilsvarende med data og facts f.eks. fra undersøgelser etc. I hvert fald bruges de selektivt af beslutningstagerne, der piller det ud, der passer i deres argumentation. Administrationen svarer med henholdende tågesnak, når politikere på den forkerte side spørger.

Resultaterne af beslutningerne, her det besluttede medieforlig, er heller ikke noget givet, men er også til fri fortolkning – giver det det ene eller andet? – mere marked, mere demokrati, mere plads til de private, styrker eller fastholder det danskheden, som både DF, flere anmeldere og Nissen mener. Ingen anfægter det. Eventuelle beslutninger og forlig holder ikke sæsonen ud. Nu er

gevinsterne om nogle høstet. Implementeringen er noget andre må tage sig af og høste æren eller bebrejdelser for. Medieforliget blev delvis skrottet af en ny regering. Så kan maskinen køre igen, måske med de gamle problemstillinger, måske med helt nye, som er varme på det nye tidspunkt, måske med gamle eller nye løsninger og deltagere.

Hvis politik er eller opleves på denne dystopiske måde, kan det føre til fremmedgørelse over for det politiske. Måske er det særligt sandsynligt i diktaturer. Man trækker sig tilbage til det private, til glæden ved fuglenes sang, kærligheden til og fra de nærmeste og underholdningsudsendelser i TV. De politiske er for nedtrykkende.

Jeg har svært ved at foreslå konstruktive forbedringer ud fra dette.

Dog ser det ud til, at samfund sommetider eller ofte overlever sådanne dystopiske systemer. Måske bekymres vi blot, fordi vi deler vestlige samfunds overdrevne tro på, at uden ledelse og styring går det hele galt. I Middelalderen overlevede man, vel uden nogen større samlet styring, mens man i enkelte klostre dyrkede skrivekunst og den klassiske litteratur, som derved blev tilgængelig for os. Man kan også notere, at Mette Frederiksen-regeringen vist ikke har lavet et nyt medieforlig eller resultatkontrakt, men verden forsætter, og DR sender.

Nogle gange er de problemer, som det politiske er brændende optaget af, nogle, som forsvinder igen. Enten var de forkerte, eller andre og større problemer tager over, og selvom vi ikke har "løst" de gamle problemer, glemmer vi dem.

Som et eksempel på problemstillinger, der på et tidspunkt optog den nationale politik glødende, er dansk forsvarspolitik i 1930'erne. Hvis vi holdt lav profil og ikke provokerede Hitler, regnede nogle med, at vi ikke ville blive udsat for aggression fra Hitler, mens andre mente, at vi kunne afværge Hitler med oprustning. I dag mener jeg, at historieforskningen fortæller os, at det var ret ligegyldige problemstillinger, fordi Danmark blev besat af andre grunde: Hitler ville sikre sig Norge for at undgå en søblokade som i Første Verdenskrig. Først ville han kun besætte Ålborg flyveplads og omgivelser, men kort før besættelsen ændrede man det til hele Danmark, da man vist mente, at det var for bøvlet at have et frit Danmark og et besat. Tilsvarende med de mange blodige diskussioner og krige om Sønderjylland. I dag kan vi se, at det heldigvis også er en ubetydelig problemstilling, hvis et EU udvikler sig som en ny identitet og system, hvor det er ret ligegyldigt, hvor man bor, og hvilket sprog man taler (og for resten: hvilket TV man ser).

Nissen henviser overfladisk til to teoretikere (Lindblom og March). Jeg har føjet nogle til for at vise, at der ville have været flere muligheder. Det er ikke min ide, at Nissen skulle have anvendt flere, men at han havde valgt nogle, gerne andre, og var gået i dybden med dem. Der kunne på den måde, mener jeg, være kommet en mere spændende og holdbar bog ud af det.

Max Weber – politik mellem følelser og fornuft – den høje teoriklinge

Nissen skriver i bogens konkluderende kapitel s. 296f: “Bogens analytiske vinkel på politikdannelse “mellem følelser og fornuft” har forhåbentligt bidraget til en forståelse af disse afgørende svagheder [ved medieforliget].”

For de boganmeldere, jeg citerede i denne artikels begyndelse, er dette håb ikke gået i opfyldelse. De har forskellige opfattelser af nytten ved begreberne og også af, hvad Nissen vil sige med dem. Én mener, at begreberne ikke koster noget af sig. En anden, at de er påhæftede hans argumentation. To mener, at de skal forstås sådan, at politikerne er for følelsesstyrede og ignorerer facts og rationel fornuft. Kun en enkelt synes at nævne det, som Nissen vist mener. Dette sørgelige resultat kan have flere årsager. Måske har disse dygtige anmeldere haft for travlt. Måske er Nissen flertydig ved, at han i sin beskrivelse af forhandlingsforløbet tit henviser til (se ovenfor, samlet under min model “socialkonstruktivistisk beslutningstagen”), hvordan politikerne kun læste og brugte de elementer i sagkyndige rapporter mm., som passede ind i deres kram. (Også selvom Nissen selvegen har været med til at præge en af dem). Hans tydelige frustration herover i nogle passager af bogen kan have fået nogle anmeldere, jf. ovenfor, til at tro, at mere fornuft og saglige undersøgelse er Nissens hovedbudskab.

Hvad mener så Max Weber?

S. 195ff søger Nissen at forankre følelser-fornuft begreberne hos den tyske sociolog/politolog Max Weber (1864-1920).

Forenklet sagt er Nissens udsagn, at *både* følelser og fornuft er nødvendige i politiske spørgsmål som f.eks. omkring medieforliget. Specielt manglede forhandlerne følelser i betydingen visioner. S. 197 citerer Nissen følgende fra Max Weber:

»Problemet er, hvordan varme, lidenskab og fornuft kan smedes sammen i en og samme sjæl. Politik skabes med hovedet, ikke med andre dele af kroppen eller sjælen. Og alligevel kan engagement i politik, hvis det ikke blot skal være en letfærdig intellektuel leg, men snarere virkelig menneskelig adfærd, alene fødes og næres af lidenskab.«

Kilden er en anerkendt amerikansk oversættelse fra Webers original på tysk, som Nissen så oversætter til dansk. Den originale version af udtalelsen findes i artiklen Politik als Beruf (Weber, 1971b: 546). Jeg bruger i det følgende forkortelsen PaB som henvisning til denne tyske original. Nissen har ikke været opmærksom på den udmærkede danske oversættelse af Webers foredrag (Kaspersen m.fl., 2003). Den afgørende mangel ved Nissens oversættelse er, at Weber, hverken i originalen eller i den danske oversættelse, anvender ordet “fornuft”, altså et af Nissens nøgleord.

I en figur på samme side som Weber-citatet (s. 197) beskriver Nissen sin opfattelse af begrebet “fornuft” som “rationelle valg”, dvs. den beslutningsmodel, som jeg tidligere kaldte “den pseudo-rationelle model”. På den følgende side giver han et eksempel på sådan fornuft, nemlig Finansministeriets Adam-model.

Her tager Nissen inspireret af sin fejloversættelse fejl: Weber tænker i PaB *ikke* på “den pseudo-rationelle beslutningsmodel” a la Adam-modellen. Weber beskriver ganske vist andetsteds, at kapitalismen udvikler en rationaliserings- og planlægningskultur, hvor mange ting sættes på tal. Næsten som i vore dages kritik af djøffere og vores formodede afhængighed af tal og Excel-ark (Larsen, 1979). Men dette Weberske rationalitetsbegreb er højst en meget fjern fætter til det fornuftsbegreb, Weber benytter i PaB. I den tyske original anvender Weber ordet “Augenmaß”. I den nævnte danske oversættelse “øjemål” i betydningen hensyn til fremtiden, “balance” eller “ikke-ekstremisme” jf. nedenfor.

PaB-teksten bygger på en tale, Weber holdt i München 28.1.1920 (Kaesler, 2014: 28), altså ret kort efter afslutningen af Første Verdenskrig. Tilhørerne var en gruppe venstreorienterede studerende. En revolution var som i andre dele af Tyskland i gang uden for foredragssalen. Da Webers noter til talen for nogle år siden dukkede op på en auktion, blev det hævdet, at Weber oprindeligt ikke ville deltage, men da studenterne så truede med at invitere lederen af revolutionsregeringen i München, Kurt Eisner, som Weber opfattede som en useriøs politiker (Kaesler, 2014: 892), stillede Weber op. Eisner blev mindre end en måned efter foredraget myrdet af en 22-årig højreorienteret aktivist (Seibt, 2010). Rosa Luxemburg, der kritiserede socialdemokratiet fra venstre, var i Berlin blevet myrdet 13 dage før. (Politik var på den tid andet end 5 procents-besparelser). Noterne bestod i øvrigt kun af otte uordentlige stikordssedler. Den senere udgivne tekst er baseret på et stenografisk referat, som Weber før publiceringen redigerede, men som dog stadig er ret rodet og præget af sted og situation. Den udgivne længde er på 55 tættrykte sider, så studerende må have været hårdføre i disse pre-Power Point tider.

Weber var ved Første Verdenskrigs udbrud i 1914 begejstret for krigen som den overvejende del af befolkningen i Tyskland. Under krigen blev han mere skeptisk og advarede mod handlinger, der kunne gøre krigen svær at slutte på en værdig måde og på en måde, der ville være fremmede for et samarbejde med de tidligere fjender. F.eks. argumenterede han – uden held – imod den totale U-bådskrig i Atlanten, der bl.a. førte til sænkning af passagerskibet *Lutisania*, der igen førte til USA's indtræden i krigen og derved gjorde det vanskeligt for Tyskland at få en mild fred, hvad de som bekendt heller ikke fik.

Politik – leve af eller leve for?

“Beruf” har på tysk to betydninger, som inspirerer Webers artikel. Beruf betyder erhverv, job = noget, man lever *af* (nok den dominerende betydning i dag). Men Beruf betyder også = noget man lever *for*, føler sig kaldet til, både i

religiøs betydning, men også i betydningen noget, man ønsker at udføre, kan identificere sig med.

De første 40 sider af PaB giver et overblik over politik-erhvervets udvikling med eksempler fra Tyskland, USA, UK og Frankrig. Det var nok noget, Weber havde "på lager". En *meget* kortfattet opsummering kan lyde: "Politikere" var først fyrster, jordbesiddere, rige og veluddannede, dvs. overklassen og derved også ret uafhængige. De var der måske i et parlament eller lignende for at kontrollere en konge. Senere blev politiker-job en vej til at skaffe goder til familien, klanen, partiet, egen religiøse gruppe eller regionen, der valgte ham eller hende. På dansk har jeg for nylig set udtrykket "klanpolitiker", som i mange udviklingslande er dominerende, og som der i Danmark stadig er få spor af (stikord: jysk motorvejsmafia). En senere tid (i vestlige lande) bød på en underordnet rolle som stemmekvæg. Jeg har set ord på dansk som "levebrødpolitiker" og "karrierepolitiker" om disse politikere.

Selvom Weber bruger mange sider på dette og er ganske kritisk, også over for den tyske situation før krigen, hvor parlamentarikerne efter hans mening generelt var for tamme, er det ikke job-siden af politik i sig selv, som bringer hans blod i kog i foredraget og situationen.

Det, der bekymrer ham, er afvigelser fra den gyldne midte især mht. politik som kald. Weber forklarer denne bekymring ved hjælp af udtrykkene a) *Verantwortungsethik*, som man kan fordanske som *ansvarlighedsetik* eller *realpolitik* (mit ord) og b) *Gesinnungsethik*, som man kan fordanske som *sindelagsetik* eller *ideopolitik* (mit ord). Weber ser disse begreber som klare idealtyper, der teoretisk udelukker hinanden, men i praksis kan og bør gode politikere, i hvert fald i parlamenterne, have træk af begge. Men det kan være svært, for de kan være under tæt kontrol af indpiskere og gruppeformænd. Weber mener derfor også, at der sommetider kan formuleres mere visionær politik udenfor end i parlamenterne. Journalister kan f.eks. gøre det, og det skriver Weber anerkendende om. Samt f.eks. ansatte i interesseorganisationer. Eller forskere, der som Weber selv optræder i debatten, f.eks. med PaB-foredraget.

Ansvarlighedsetik, som Weber i foredraget og mht. situationen uden for foredragssalen nok foretrækker, bygger på overvejelser om, om noget er realistisk, kan lade sig gøre, har negative sidevirkninger. En ansvarlighedsorienteret politiker ved, at verden ikke altid er, som vi håber. Der er bivirkninger af den ideale politik. Der er fjender og modstandere. Der er aktører, og de eksisterer måske også efter beslutningen. Det kalder Weber for at have "øjemål" i politik. Ansvarlighedsetik er også at blive ved, kæmpe videre, acceptere nederlag, når nødvendigt – politik er som at bore i hårdt træ. Man skal kunne tåle, når man kritiseres for ikke at have nået mere (PaB: 560, artiklens afsluttende sætninger).

Sindelagsetik betyder, at politikerens udgangspunkt i mål og visioner. Det er nødvendigt med mål og visioner, men Weber vil understrege, at i sin *ukonstruktive* form kan det blive til: Målet helliger midlet. Alt der ikke fører

til målet og som ikke realiserer målet fuldt ud på Thunbergs vis af den ukonstruktive, idepolitiker. Her er parallellen til hans kritik af den uindskrænkede U-bådskrig.

Fra begyndelsen af PaB understreger Weber, at han med sine definitioner ikke søger at beskrive, hvilken indholdsmæssig politik der er tale om (PaB: 505). Også morderen Hitler må efter denne opfattelse klassificeres som (en ukonstruktiv) sindelagspolitiker, der krævede alt eller intet og rev sig selv, millioner af mennesker og nationen med i ødelæggelsen. Weber kendte vist ikke Hitler, som dog på dette tidspunkt allerede var i München og ved at gøre karriere i DNSAP, og som nogle få år senere sad i byens fængsel og skrev "Mein Kampf". Weber kendte selvfølgelig Eisner og regnede ham med til de ukonstruktive og ikke få af de tilsvarende og samtidige revolutionære i Berlin og i Rusland, kommunister, anarkister og voldsfanatikere.

Weber citerer til beskrivelse af ukonstruktiv sindelagspolitik/idepolitik sociologen Simmel (PaB: 545) for udtrykket "steril ophidselse". Og føjer ord (PaB: 547) som "selvberuselse", "usaglighed", "ansvarsløshed" (her: min oversættelse) og "letfærdig intellektuel leg" (i det citat Nissen anfører) til. Det er folk, der brokker sig "på gammel kvindevis" over tab f.eks. i krigen, og som er optaget af skyld, helst hos andre, men også hos sig selv, snarere end at tage fat på: Hvad gør vi nu for at komme videre? (PaB: 549).

Dansk politik har været i stand til tidligere at vise dette Weberske øjemål. F.eks. ved efter begge verdenskrige ikke at kræve for meget mht. Sønderjylland/Slesvig. Også selvom der var vilde idepolitikere, der ønskede det. At Danmark og Tyskland er og forbliver naboer, må konstruktive idepolitikere tage hensyn til.

I tabel 1 nedenfor har jeg sammenfattet Webers hovedargumentation, som jeg har ridset den op her i teksten plus et par fabuleringer ud fra Webers tankegang.

Tabel 1: Øjemålet: Den gyldne midte i politik

Politik = job, lever af	Politik = kald, lever for	
Ukonstruktiv job-politiker	Øjemålet. Den gyldne midte	Ukonstruktiv idepolitiker
Jobbet bruges til at skaffe fordele til sig selv, familien, klanen, partiet, egen religiøse gruppe, hjemregionen.	Kombination: At man i jobbet også ser et kald. At man i kaldet ser problemerne. Kombination af ansvarlighedsetik (realpolitik) og sindelagsetik (idepolitik). Dvs. en sindelagsetik, der er tæmmet af ansvarlighed.	Målet helliger midlet. Ædel hensigt antages altid at føre til noget godt. Alt eller intet-holdning. Steril ophidselse. Letfærdig intellektuel leg.
I øvrigt stemmekvæg, der gør som gruppeformand og indpisker kræver.	Øje for afbalancering af muligheder og konsekvenser. Der er en dag efter denne.	Fremtidige magtkonstellationer og konsekvenser ignoreres.
Spørger andre: Hvad skal jeg gøre nu?	Spørger sig selv: Hvad skal vi gøre nu for at komme videre?	Klager. Anklager sig selv og andre. Går af, hvis det ikke lykkes. "Så kan det være det samme."
Kræver evne til at tåle at være usynlig, undtagen over for de få, man leverer goder til.	Kræver evne til at leve med kritik fra ukonstruktive idepolitikere, der kræver alt eller intet. Men også en forståelse for, at det kan være farligt at demonstrere sit idepolitiske talent for meget.	Kræver evne til at overleve efter en mulig succes(bog), når den overhales af nye bøger, ideer og situationer.

Alt i alt er det Webers opfattelse, at »fornuft« er et »øjemål«, en balance mellem det ideelle og det mulige, ikke pseudo-rationel beslutningstagen.

»Følelser«, som Nissen i positiv forstand gør central i sin analyse, bruger Weber næsten udelukkende i *PaB* og i hans andre politiske tekster i en negativ betydning om farlige ekstremister og ukonstruktive idepolitikere (Weber, 1971a: 122, 149, 159, 170, 457).

Kan vi forbedre det politiske system?

Problemet med idepolitikken i et demokrati er måske ikke de individuelle politikere, men at der (som Weber antyder i sin historiske analyse) i forholdstalsvalgssystemer kombineret med en lav spærregrænse er "for mange" partier og "for mange ideer". Kun i nødsituationer og ved udefrakommende pres, en besættelse eller farlig epidemi finder man ud af at stå sammen om nogle næsten fælles mål.

Man kunne derfor også – ud over at beklage sig over de politikere, vi har – undersøge de, mener jeg, ret mange tilfælde, hvor danske politikere med et idepolitisk temperament og realpolitisk erfaring forlader politik eller måske direkte drives ud. Er det deres partiorganisationer og disses pampere, som driver dem ud? Er det de rammevilkår, disse politikere må arbejde under, de roller, de tilbydes, der får dem til at føle, at det er for småt, det her? Er det den kritik udefra, de får? Fra Danmark kunne man måske nævne skikkelser som Søren Pind og Uffe Elbæk (to nævnt, mange glemt). Mette Bock, der har været hos Kaospiloterne, i DR og andre interessante steder (s. 170), og som

nu fortælles at ville være præst, kunne være et supplerende eksempel. Men man måtte også forholde sig til, hvorfor og hvordan en Bertel Haarder har overlevet så længe.

Konklusion om Nissens brug af Weber: Nissens brug af ordene følelser og fornuft svarer ikke til Webers brug af disse ord, selvom den har mindelser herom. Det er i sig selv ok. Nissen kan naturligvis analysere sine data ud fra *sit* begrebspar, som han vil. Men heller ikke det lykkes, hverken i mine eller de fleste anmelderes øjne, så det giver mening. Og han kan ikke smykke sig med, at hans begreber stammer fra Max Weber. Man kan man med et udtryk fra litteraturen kalde Nissens henvisning til Weber for *ceremoniel* (Lounsbury and Carberry, 2005), dvs. henvisning til en klassiker, uden at denne kendes eller bruges. Man kunne også bruge værre ord.

Man kan man med et ord fra litteraturen kalde Nissens henvisning til Weber for ceremoniel

Konklusion – interessant bog med bias, overfladisk teoribrug og moralisering

Nissens bog er velskrevet, med mange gode problemstillinger og data. Desværre er den også et ensidigt forsvarsskrift for det gamle DR, præget af hans utilfredshed med en regering, der fyrede ham. Ensidigheden består i en biased beskrivelse af vilkårene omkring DR og af DR. Den teoretiske analyse, som Nissen lover os via sin baggrund, er overfladisk. Hans brug af Weber er forkert. Han moraliserer over politikerne i forliget, men spørger ikke, hvad vi mere systematisk kunne gøre ved det.

Noter

- 1 Bøje Larsen skriver om sig selv: Jeg er organisationssociolog og historiker. Mere på min hjemmeside www.kbl.dk. Bor nu i Berlin, og selvom jeg har nostalgiske følelser for dk, har jeg udviklet en vis skepsis overfor for stærke dansk-nationalistiske ideer, som forekommer i DK og i Nissens bog. En anden bias fra min side kan hænge sammen med, at Nissen viste mig den tillid at sende dele af sit manus til sin bog til mig for kommentarer, hvor jeg nævnte nogle af de vinkler, denne artikel tager op. Det blev ikke til en konstruktiv idémæssig dialog, hverken for ham eller mig. Desværre.
- 2 Tak til Torsten Skov og Peter Aagaard for kommentarer til tidligere versioner af denne artikel.

Litteratur

- Allison, G.T. (1969), 'Conceptual Models and the Cuban Missile Crisis', *American Political Science Review*, 63(3): 689–718.
- Bresemann, B. (2014), *Turnaound Management. Fra ledelsessvigt til genopretning*, København: Bernt Bresemann.
- DR (2018), 'DR's Public Service-Redegørelse'. Tilgængelig på: <https://www.dr.dk/om-dr/fakta-om-dr/publikationer>.
- Farag, M., Bolton, D. og Lawrentschuk, N. (2020), 'Use of YouTube as a Resource for Surgical Education – Clarity or Confusion', *European Urology Focus*, 6(3), pp. 445–9.
- Kaesler, D. (2014), *Max Weber. Eine Biographie*, München: C.H Beck.
- Kaspersen, L.B., Andersen, H., og Bruun, H.H. (red.) (2003), *Max Weber: Udvalgte tekster*, bind 1, København: Hans Reitzels Forlag.
- Kern, H.L. og J. Hainmueller (2009), 'Opium for the Masses: How Foreign Media Can Stabilize Authoritarian Regimes', *Political Analysis*, 17(4): 377–99.
- Kulturministeriet (2016), 'Public Service – De næste ti år', *Rapport fra Public Service udvalget*, pp. 1–5.
- Larsen, B. (1979), 'Max Webers bureaukratianalyse: Misforståelse og muligheder', *Økonomi & Politik*, 52(1): 36–64
- Lindblom, C.E. (1959), 'The Science of "Muddling Through"', *Public Administration Review*, 19(2): 79–88.
- Lindblom, C.E. (1965), *The intelligence of democracy: Decisionmaking through mutual adjustment*, New York: Free Press.
- Lounsbury, M. og E.J. Carberry (2005), 'From king to court jester? Weber's fall from grace in organizational theory', *Organization Studies*, 26(4): 504–25.
- Lüthi, L.M. (2015), 'How Udo wanted to save the world in "Erich's lamp shop": Lindenberg's concert in Honecker's East Berlin, the NATO Double-Track Decision and Communist Economic Woes', *Contemporary European History*, 24(1): 83–103.
- March, J.G. og K. Kreiner (1995), *Fornuft og forandring – Ledelse i en verden beriget med uklarhed*, København: Samfundslitteratur.
- Nissen, C.S. (2007), *Generalens veje og vildveje – 10 år i Danmarks Radio*, København: Gyldendal.
- Nissen, C.S. (2020), *Politik mellem følelser og fornuft. Spillet om danske mediers fremtid*, København: Gyldendal.
- Nye, J.S. (2008), 'Public diplomacy and soft power', *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1): 94–109.
- Seibt, G. (2010), 'Max Webers "Politik als Beruf". "Ich kann nicht anders."', *Süddeutsche Zeitung*, 17. maj.
- Slots- og Kulturstyrelsen (2019), *Mediernes udvikling i Danmark*, København.
- Weber, M. (1971a), *Gesammelte Politische Schriften*, Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck).
- Weber, M. (1971b), 'Politik als Beruf', i *Gesammelte Politische Schriften*. Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), pp. 505–60.